

معی حکومتی راہبند

ہماری نظام حکومت

لوک : انور ساجدی

وفاقی حکومت، ونگ، وزارت انصافی، بہرہ و ملکٹ گون

بلوچ اکیڈمی کوئٹہ

مے حکومتی رہبند

نوشتہ

مسعود مفتی

بلوچی بدل

انور ساجدی

گندر چار کنونم

آئن میر نصیر خان : عزیز نمبر
مائی بلوچی مریہ : انور ساجدی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمی کو شہ ع

چھاپ کنوئ	بلوچی اکیڈمی کو شہ
چھاپ جاہ	قلات پرنٹنگ پریس کو شہ
سری دار	۱۹۸۲ء
لیکو	یک ہزار
بہا	۳ روپے
کتابت	محمد عارف

مئے حکومتی رہبند

ناکو ماں شہر ء یک کالج ء و ایننت - مردچاں سارتی آنی
موکلاں گوازینگ ء مناظر ء کلگ ء آتک۔

کوچک ء شاپیتی آڑا باز درست آتک۔ آگوں کسانیں رحمان ء
رہبرای ء ڈن ء در آتک۔ ملکانی گلہ لوں ہست ات انت۔ چارنگ
بزرگ جلوہ دیگا ات انت۔ دیگرے دخت ء وہے کر سیل ء خاطر
ء آگہیں گد گورا کرت د ڈن ء در آتک تہ دیم دوشان ء
سارتیں، گوات باز شر معلوم بوت۔

رحمان ہستمی کتاب ء وانگ ء ایت ناکو جان ء آئی واسطا ڈوڑی
کسانی بازیں آتک آورنگ ات۔ ایشان تہا بادشاہانی کسو است ات
انت۔ شہزادگانی اد جن دپریانی کسو ہم است ات انت۔ رحمان
دراہیں روچا ہے کتابان ء دانست د دیگر ء گوں ناکو ء سیل ء

شپ ء دہے کہ دراپیں کہول گوں وت ء گپ و تران
 ء مشکول بوت تہ رحمان ہے کسوآن ء دق کسانیں براس و گہاراں
 ء اشکانت۔

کالو بزیاں سیاہو ء بازیں کسو اشکانت انت۔ یک شپ ء
 زکیں کسو ء جاس بوڑگ ء وہ ء کالو گشت۔
 "من ہم مزن بوڑگا گوں بادشاہے جوڑ بیٹن"
 رحمان ہناریں زکیت گشت۔

"کالو تو بادشاہ جوڑ بوت نہ کنے جیا کہ بادشاہ شہزادگ جوڑ بوت
 کناں"

"شہزادگ کئے انت۔ کالو ء جست کت۔

"شہزادگ بادشاہانی بچک و جنگ بنت۔

"اکاں یک بچک ء و جنگے بادشاہانی پنج وڈنگ مر بنت

تہ آبادشاہ جوڑ بوت نہ کنت۔

دہے کہ زہگ گوں وت ہے جہراں ککاکا ات انت

تو آدانی ناکو کمیں وورگس ء آدگہ مردماں گوں آچ ء سر ء دق

دستاں گرم دیگ ء ات - آئی ہے جبر اٹکت۔

گشہ - " نازہنگاں - اسے دیرمیں زماںگ ء رہند بوتگ - نوں
اسے المی نہ انت کہ بادشاہ ایوک ء ہا مردم جوڑ بوت کتاں
آبادشاہانی گس ء دری بوتگاں -

" جوان " رحمان باز پہ پکری گشت

" مردچاں گیشتریں ڈیہانی سردک بادشاہ نہ انت بلکہ صدر یا
وزیراعظم انت صدر و وزیراعظم ہریک مردم بوت کتاں اگاں
لاٹقین او گشادی نہیں مردم ء بہیت -

" کالو وزیراعظم جوڑ بوت کتاں " رحمان پہ چترک چست کتا

" پچے جوڑ بوت نہ کتا " ناکو جان ء درانت -

" اگاں آ بہ دل سٹکی بوانیت او مردم آئی سرء اعتبار کتاں
آہم وزیراعظم یا صدر جوڑ بوت کتاں -

رحمان گوں جوزک ء گشت " ایشی مظلومہیشت کہ من ہم

جوڑ بوت کتاں "

ہو - پہ یقین - ناکو جان ء پسو دات -

”رحمان جُست کت۔ مئے ڈیہہ ۽ مستر کئے انت؟“

”ماں پاکستان ۽ وزیراعظم یا پہ باز قانونی گزراں صدر بے ایشانی

اختیار باز نہ انت۔ مزین ذمہ داری وزیراعظم ۽ گنت۔“

”گڈاں من وزیراعظم جوڑبان“ رحمان جُست بوت و گشت۔

”جوان من صدر۔ او تو مزین ۽ پیشکا وزیراعظم جوڑبو“

پس ناکو اوماس درست ہندگاگت ات انت۔ آدان زہنگان

۽ گشت نون بوپت نون شپ ۽ پھرے گوست۔

رحمان دن پناد ۽ تھا جہرگ ۽ گت کہ من جنور وزیراعظم جوڑبوت

کناں۔ بے آئی کسائیں مددل انگیس مزین جہر جہرت کرت نہ کرت

کسوانی تھا آئی ونگ ات کہ یکے بادشاہ قانوند مہائیت او پدو

ایشان ۽ کارکنت او ہرکس کہ اے قانوند ۽ مہ مہنت تہ آرا

سزادنت۔

رحمان تاں دیر ۽ جہرت کہ آ لے درہیں چہی آن چوں کرت

کرت۔ ہرہیں کہ آئی دماگ ۽ پوج نہ آہنگ۔ تہ آن پمید کرت

کہ آصحب ۽ اہج ناکو ۽ ہے درہیں چہی آن پول کنت۔ دمانے

و زمانہ چانی مل بندہ آسان او آئی دل ایہ گوشت - وہی رہی و
چہ و اب و ہار آگ و آگن رحمان و وہی ششت دنان پہک و
کرت انت او مردی ہاگو جان و کر و شنت جت کنگا لگت
کہ من اے سے کارہوں کرت کناں -

اول : قانود ماینگ -

دوہی : بے قانود و سرع مردمانی برگ -

سیمی : ہر کس کہ بے قانود و پہ پرورشیت تہ من آڑا سزا دات
پہ کنیں -

ناکو جان چریشان تہ من و یک کارے ہم نہ ایت -

رحمان و جت بشکنگا گوں آئی پس گنگا لگت

شب و تہا وزیر اعظم جوڑ بوڈگ و و اب و گنگ و لگت و ،
پیسر و بوان تیار بو -

ناکو جان و گشت - براس تو بیج گکش زبگ ہنخوش حیل

کناں او ہریں کہ آہانی تہا کار و دل سنگی پہ پکیت تہ آ انگت

زوت حیل کناں

پر آئی رحمان ء گشت " پنج اے دراپیں کاران ء وزیر اعظم
 دت نہ کنت - آئی کر ء بازیں کارگل بنت کہ آہے کاران ء
 کنت -

"کارگل چہ انت ۹" رحمان ء جست کرت -

"پنج کارگل یا ادارہ یک مزین دیتر یا تنظیم ء را گشت بیت
 کہ آئی کوپک ء خاصین کارے دیگ بیت - قانود جوڑ کنوکیں کارگل
 ء رامقنہ یا قانود جوڑ کنوکیں اسمبلی گشت بیت - قانود ء سرء ردگ ء پر مائیکے کارگل
 را انتظامیہ گشت بیت - آقانود ء رہنبدانی کارکنت - قانود ء ڈر ء نہ روکیں مردمان ء سزا دیگ
 کارگل ء راعدیہ گشتنت - آقانود ء کارگل ء راعدیہ گشت بیت -

رحمان گشت ناکو جان اے جبر منی سمجھ ء نہ احت -

پس ء گشت ، اگاں سمجھ ء نہ احت تہ دگ دحدے شری ء
 سرء مند سمیش ء پہ سمجھ -

ناکو جان ء جبر پٹ دگشتہ - کہ پنج ایسی آسانیں ڈر سمیشنت
 کہ من ترا ہموچ اچ ایساں یک کارگل ء بارو ء چیز ء بگشاں -
 آدگ جبر پہ بانڈات -

دہی روچ ء رحمان گوں ناکو جان ء سیل ء گشت - سیل ء روچ
 ء آئی گشت - ناکو جان - توی نہ گشت من ترا ہموچ یک کارگل
 ء بارو ء رمانین - ناکو جان گُشگ ء گت بے برواں ہیسر ء یک
 مروے ء گوں گنڈنڈ کناں -

روان روان ء ناکو جان درہی سٹک ء سرپوت اپج اوداں لے
 سٹک چھیں دست ء تررت او باز شایت ات - ایشی دوئیں نیگا
 مزن چوٹیں درچک بہ کتارات انت - کمو دیا روگ ء پدیک مزین
 ماٹھی ء گنگ ء آگ آ آئی تھا شت انت ؟
 ناں - اے چوہری امداد علی ء گس انت -

چوہری امداد علی کئے انت ؟ ناکو جان ء جُست کرت - آئی ایم
 بن اے انت -

رحمان پستو دات -

شاباس نوں اے بگوش ایم این اے جے اے ؟
 ناکو جان ء جُست کرت -

رحمان جیٹک لگت بے آٹرا شری پستو ء دل بوند احت

آئی گنت باز مزین مردم ۽ را گنت -

ناکو جان ۽ گنت اپج اوداں موکل کرگ ۽ رند من ترا سوج

دیاں کہ ایم این اے پے انت -

تہا تہت ذکرشیانی سرء ۽ باز مردم نندوک ات انت دورچار
مردیک نیگ و دگہ لہتیں دوہی ینگا نندوک ات انت ، لہتیں

چلم کشگ ۽ ات انت او لہتیں سگریٹ - چوہری ۽ مزور لہتیں

مردمان ۽ چہ او لہتیں مردمان ۽ شربت دیگا ات انت -

ناکو جان ۽ چوہری ۽ باروا جُست کرت تہ معلوم بوت کہ آسلا آباد

۽ شنگ مردچی دیک ۽ دائر بڑوگی ات - بے تنگی نہ احت گت

پیشکا مردم آئی دوار ۽ ات انت - اپج اے مردمان لہتیں ناکو

جان ۽ درستی ہم ہست ات انت - آوار دار ۽ گوں دوہی آن

جہر حال کنکا ات - یکے مردم ۽ ہے خاطر ۽ گوں چوہری امداعلی

گذوند ۽ احتگ ات کہ پٹواری آئی زمین ۽ نہ لکھنگ ات

دوہی یکے را اپج پلوس ۽ شکاست ات سیمی اپج وتی شہر ۽

کارگل ۽ دل گران ات -

ناکو جان دمانے ءِ رندگون رحمان ءِ امبرہی ءِ در آنگ۔

ہاں رحمان نون گنش ہاں ایم این اے ہے اے ؟

رحمان گشت ناکو جان من ہے نامیں۔

ناکو جان ءِ گشت۔ زی من ترا گنگ ات ناکو قانود جوڑکنوئیں

کارگل ءِ را مقنہ گنگ بیت۔ چوہری ہے کارگل ءِ باسک ات۔

رحمان پہ پکری گشت، ہے چوہری امداد علی منے واسطاً قانود

مانیت ؟

ہاں :- ناکو جان ءِ پتو دات بے پنج اے ایوکا قانود جوڑ زکت

گوں دگر بازیں مردماں یک جاہ قانود ٹاہنگ ءِ کار ءِ گنت۔

آچتور ؟

آچش کہ ما کارگل ءِ کہ اے باسک ات۔ اے کارگل ءِ تبا

ڈہبہ ءِ دہمی بہرانی مردم ہم است ات۔ اے کارگل ءِ را اردو

ءِ قومی اسمبلی اور

نیشنل اسمبلی گنگ بیت۔ اہج ایم (M) ءِ مبر (باسک، این (N)

ءِ نیشنل اور اے ءِ (A) اسمبلی۔ ایشی مطلق بوت مبر نیشنل اسمبلی

نون رحمان ء سرچندت بزاں آسرپُ بونگ - چے ناکو اے
 دراہیں مردم نندت و قانود ٹہاہنت -
 رحمان جُست کرت۔

ہو - ناکو جان ء درائیت نیشنل اسمبلی یا قومی اسمبلی ء دراہیں بلکلی
 دیوان بیت - ایسی تہا یک مردم ء توجیز کاریت ایش ء بل (BILL)
 گنگ بیت - آدگہ دراہیں ایسی سراگپ ورپ و چارو بچار کنت۔
 ایش ء درست یا نادرست کنت - لہیں باسک ایسی تہا بدلی
 آرگ ء توجیز ہم دیما کاریت - بازیں ہرگپ ء را کہ بہ مننت
 ہا قانود جوڑ بیت۔

بے " آدان کجام قانود ٹہانینگ انت "

رحمان ء جُست کرت۔

ناکو جان ء گشت درہیں قانود - بزاں چوش کہ یک زمینداری
 ء کراچہ انکس جُپت ڈگار ء زیات جوئ ڈگار بوت نہ
 کنت یا زمیندار اہج وتی بزگار ء انکس دان ء زیات بگت
 نہ کنت - آڑا کھداو توم دنت۔

پنج۔ اے ہم قانود ہے کارگل ء ماہینگ کہ ہر مردم سرگ
سرا دتی سنیکل۔

اسپ گاڑی یا موٹر ء وہیں پہناد ء بات یا اے کہ
دز ء راچکس سزا دیگ بییت اے قانود ہم ہیشاں ماہینگ
کہ پوج یک زمیندارے دتی ڈگار ء سرا ہنگ نہ کشیت۔ ہر
یک قانود ء کہ جوڑ بیت ہے گل جوڑ کنتہ۔

ناکو جان چے گشتہ ؟ یک ایم پی اے ہم است۔ ہے ہے
بچہ کہ ملک غلام علی انت۔

ناکو جان ء گشت۔ آ ہم اسمبلی ء باسک انت بے پرک رشت
کہ صوبائی اسمبلی ء باسک انت ایش ء انگریزی ء پراونشل اسمبلی
گنگ بیت۔ بزاں پوج ایم ء (M) ممبر پی ء (P) پراونشل اوپراج
اے ء (A) اسمبلی۔ رحمان جُست کنگا لگت۔ ناکو جان۔ اے
پراونشل اسمبلی چے اے اداچے کار کنت ؟

پنج ا قومی اسمبلی تیوگیں ء راج ء نمائندگان چہ جوڑ بیت بزاں
ایشی باسک چہ پاکستان ء چاریں صوبہاں گچین کنگ بت بے

صوبائی اسمبلی ایک صوبے واسطے بیت ایشی پاسک پر یک صوبے
 ء گیس کنگ بنت اے ڈیہ ء یک قومی اسمبلی ء کہ ایشی ء پنجابی
 اسمبلی ہم گنگ بیت - او چاریں صوبہاں (پنجاب ، سندھ ، سرحد
 بلوچستان ، چار اسمبلی انت -

بے ناکو جان - انکس اسمبلی پر چا جوڑ کنگ بنت -

ایشی دو سوپ انت - بازیں معاملہ ہنچین انت کہ ایشان تعلق
 داری گوں تیوگیں راج ء انت - ہنچو کہ پلوچی باپاری او مذہبی معاملات
 ہنچوشیں معاملہ انت کہ تعلق گوں تیوگیں قوم ء انت ہنچو کہ پنجاب
 ء دسریں جو آنی معاملہ بلوچستان ء کاریز او ماں سرحد ء پسان
 پارینگ ء معاملہ -

اے معاملہ آنی تھا دوہمی صوبہ آن ء ہدوناک نیت پیشکا من
 مزین معاملہ آنی بارو ء قومی اسمبلی قانوند تہابیت او کسائیں معاملہ آنی
 بارو ء صوبہ آنی اسمبلی دوہمی سوپ ایش انت کہ اگاں درتیں کارل
 یک کارگی ء پکت تہ آہاز دزگٹ بیٹ -
 ہ ناکو جان رحمان ء جت کرت ، ہے حاجی علم دین چے اے -

مہلونگ آٹرا سینٹر SENATOR گشت

تو باز جوانیں جست ۽ کرتگ ، امے بنجاہی اسمبلی ۽ دوہسر
 ات یکے را قومی اسمبلی او دوہی ۽ راسینٹ گشگ بیت۔
 قومی اسمبلی ۽ تہا مردمانی بازی کمی ۽ تک ۽ نمائندگی دیگ بیت
 او بہ سینٹ ۽ تہا صوبہ آنی برور نمائندگی ۽ بیت او بہ سینٹ ۽
 تہا صوبہ آنی برور برور نمائندگی ۽ بیت۔

قانونڈ ٹائینگ ۽ رد ۽ ہے دویمانی رضا المی انت۔ نون مئی
 واسطہ ہمنکس بازانت آدگہ چیز ہر دیں کہ تو مزن بے تر ۽ وت
 معلوم بیت۔

”بے ناکو جان اے تو جہریدے کہ مہلونگ جو ہے کارگلانی باسک
 جوڑ بنت اہج گچین کاری ۽ جوڑ بنت کہ اردو ۽ ایش ۽ انتخاب
 گشگ بیت۔

”ہاں سرپو بواں ہا کہ پاری بوت انت۔ مے میتگ ۽ ہم موہ
 مچی ۽ بوت انت۔ جلوس ہم درکاتکاں۔ رھگ جنگ بوتان او مردم لاریاں
 تہا پرچی گیچگ ۽ واسطہ سُشتاں۔

ہاں۔ بجا ناکو جان ء گشت۔

ہے پرچیاں ء ووٹ گشگ بیت۔ ہر گچین کاری ء سیاسی
گل وقی امیت وار ء کوشتاریناں او مردمان ء گوشنت کہ آ ایشان
ء ووٹ بدیاں۔ ہے گچین کاریاں تہا ہر کجام مردم کہ زیات ووٹ
گیت آ اسمبلی ء مبر جوڑ بنیت۔ چے ناکو آ پہ مدام اسمبلی ء
باسک جوڑ بیت۔ رحمان ء جسٹ گرت، نہ ایلوک ء پہ پنج
سال ء خاطر ء پچھیکہ ہرچہ پنج سال ء رند دگہ گچین کاری بنت۔
ہر کجام پاٹی ء باسک کہ چہ آ دگراں زیات بنت آئی سروک وزیر اعظم
جوڑ بیت۔ اوچہ وقی پاٹی ء بہتیں مردم وزیر جوڑ کنت او دت ڈیہہ
ء سروک جوڑ بیت۔

”بے ناکو جان رحمان سوچ کرت“

دہدے کہ ماں چوہدری امداد علی لوگ ء نزدیک ات انت تہ پرچے

مردم پٹواری او پولوس ء خلاف ء شکاست کنگا ات انت۔

آ اے سوب ء پنج کہ اسمبلی ڈیہہ ء حاکم ء انت او ہر

کار جاہ اسمبلی ء دیا جوابدانت ہمیشکا مردم وقی شکاستاں ایم پی اے

نہی کرنا برنت تانکہ آہے کارگل ۽ کارگزاری ۽ چہ سٹی بہنت
 ہے پیشکا آبانی کرنا رونت کہ اداں وقی ووٹ داہنگ و حکومت
 ٹاہنگ ۽ خاطر ۽ پچین کرہنگ۔ رحمان گشت "نون من سرپہ بوتوں۔
 ناگو جان ۽ گشت۔

"بے تنگی توکیں جبر سرپہ بوتگی۔ پوراہیں گپ ۽ تہا وہد ۽
 سرپہ بٹے کہ من ترا انتظامیہ و عدلیہ ۽ بارو ۽ بازیں سرور سوجان
 دیاں۔

"کہیں ناگو جان ۽ جُست کرت۔ چیز ۽ باندا چیز پوشی، نون
 بیا کہ داہترباں چہا کہ ماں گپ گپ ۽ تہا چہ گس ۽ باز دور
 در آہنگاں دوہمی روہچ ۽ غلام محمد ۽ مال و دولت ۽ خوش محمد ۽
 کشار ۽ تہا ماں آہنگاں اوادشتانگیں پھل ۽ را کاواں کرٹش۔ دوہیں
 ملک داہنہانی نیام ۽ چہ سر ۽ میل و معاملہ ات۔ خوش محمد ہے
 زانت کہ غلام محمد پہ زانت آئی پھل ۽ را نقصان داہنگ ہے
 جبر ۽ چہ رند آئی وقی بہتیں مردم یک جاہ کرت و گوں تور و ٹان
 غلام محمد ۽ سر ۽ اردش کرت۔ آہے دمان ۽ وقی کشار ۽ تہا کاراں

ات انت۔ چرے چوپ ء چار و پنج مردم باز پٹی و ٹنٹی بوت انت۔
 اے جبر چوگردک ء پیسیم ء دراپیں کوچک ء تالان بوت مردم پر پنج
 و تاک جنگ جاہ ء شتان یکے ء پولوس ء راحال دات۔ چرپٹی
 پولوس ء چار سپاہی ہم است انت۔ آہاں پٹواری لوٹا بنت و
 ڈکارانی سیم و سند بزاں نقشہ جوڑ کناٹنت۔ دوٹولیانی ڈکاران ء نشانی
 کرت۔ پٹی اسپتال ء رینگ بوت انت او چہ دویمیں ینگ ء
 پانزدہ پانزدہ مردم دزگیر کنگ و تقانہ ء برگ بوت انت۔
 ناکو جان ہم چرے جبر ء سٹی بوڈگ ء گوں رحمان ء امبراہی
 ء ہموداشت او دراپیں کارپد ء دیتاں۔ داتری ء رحمان ء پول
 کرت۔

ناکو جان اے پولوس پچ کجا احتگ انت ؟

” او ایٹان ء معلوم چوں بوٹنگ ات“

پنج ایٹان پرمان انت کہ آوتی حلقو ء حالان چرپٹی باں

مردم ہم آہاں ء سٹی ء کنت۔

او پٹواری پچے احتگ ات ؟

پنج ا پٹواری وئی کاگردانی تہا ہے ڈگارن ء بنشنگ کنت
چیا کہ ہرودہے کہ اے معلوم کنگی بیت کہ کئی پھکس ڈگارنت
اوچونیں ڈگارے ۔ تہ اچ پٹواری ء جت کنگ بیت اگان زمین
ء سرء جیٹو ء ببیت تہ سیم و سنداں ہم پٹواری ٹاہینت
لوگ ء رسگ ء رند ناکو جان ء رحمان ء کنگ ء لگت
بیامنی کرا مندا مازی ہما جاگہ ء چ گپ ہاس کرتگ ات ۔
مروچی چموداں دیما اواں جوان بوت کہ تہ پولوس و پٹواری ء راکارنگ
ء دیتگ چیا کہ من ترا انتظامیہ ء بارو ء سرپ کنگ لوٹاں او
اے انتظامی کارگل ء باسک انت انتظامیہ چے اے ناکو جان ۔ رحمان
ء جت کرت ۔

زی من ترا مقنہ ء بارو ء سرپ کرتگ ات بزاں قانود
ٹاہینگ ء کارکل او آبی رہند ۔
مروچی من ترا آمردمانی بارو ء سرپ کناں کہ ہے قانود ء وڈ
ء ڈیہہ ء انتظام ء دیما برنت ۔
ڈیہہ ء انتظام ء خاطر ء بازیں کارجاہ بزاں محکمہ جوڑ کنگ

بوٹنگاں - پولوس جرمانی دارگ ۽ خاطر ۽ تعلیم یا محکمہ اسکول و
 کالہانی جزیگ ۽ واسا جنگلانی کارگل ۽ درچک دوار و جرانی
 ردینگ ۽ درگت ۶۔

جان جوڑی ۽ محکمہ نادراہی آنی دارگ ۽ رد ۽ دولتان محکمہ
 پرایشانی رکھینگ ۽۔ جوانی محکمہ آہانی بندوبست ۽ خاطر ۽ مال ۽
 محکمہ ہرڈگارانہ سنگ پنج کنگ ۽ خاطر ۽ جوڑ کنگ بوٹنگاں
 ہے پیما۔ دگ ہم بازی محکمہ است انت۔

”ناکو جان۔ ہے کارچاں کئے چلائینت؟“

پنج ۱۔ ہر کارچہ بزاں محکمہ ۽ شریک وزیر ۽ بیت۔ وزیر اسمبلی
 ۽ ہاکہم بیت اگر ہے کارچہ ۽ کار پہ جوانی مروت
 آڑا اسمبلی ۽ تھا ایشی نائندگان دیما جواب دیگی بیت۔ ہشکا
 آڑا پوری میں اختیار ہست کہ آدتی محکمے دراپن کارنڈھاں
 رضا ۽ چہ بزوریت۔ پدا ہر محکمہ سرا افسرہم ہست انت۔
 اہلکار ہم۔ یک افسرے بازی کارنڈھانی کارپداں چاریت۔
 رحمان جت گرت، ناکو جان یک افسرے چنکے حلقوانی

چاریت ناکو جان گشت تو بازیں بختے کرنگ۔ تو سئی بیٹے مے
 ڈیہہ ء حلقی او انتظامی بہرچون انت۔ مے ڈیہہ چار صوبہائی
 تہا بہر انت بزاں پنجاب، سندھ سرحد او بلوچستان۔ پدا ہریک
 صوبہ ء تہا انتظامی ڈویژن انت ہنچو کہ پنجاب ء ۵۔ سندھ
 ء ۳۔ بلوچستان ء ۲ اور سرحد ء کچار ڈویژن انت۔ ایشان
 نام ایسنت

پنجاب :- راولپنڈی۔ لاہور۔ سرگودھا۔ ملتان او بہاولپور۔

سندھ :- کراچی۔ سکھر۔ حیدرآباد

سرحد :- پشاور۔ مالاکنڈ۔ ہزارہ۔ ڈیرہ اسماعیل خان

بلوچستان :- کوئٹہ۔ سبی، قلات وکران۔

ہر ڈویژن ء تہا سے بگہ چار ء یا چدو زیات ضلع است
 انت۔ پدا ضلعائی تہا سے وڈ ء سے یا چار تحصیل بہت انت
 صوبہ ء سرحد گورنر بیت یا ڈویژن ء مسٹر کمشنر، ضلع ء ڈپٹی
 کمشنر، او سب ڈویژن ء مسٹر ء اسسٹنٹ کمشنر گوشگ بیت
 ہمیشی گون ہریک صوبہ ڈویژن ضلع و سب ڈویژن ہرچ محلکے ء

اپسرم بنت -

اے درایکجاہ ء صوبہ ڈویژن یا ضلع ء انتظام ء کنت - ڈیئر ء
 دراپن محکمہ آئی کارنڈہ من کلگ و کوچگان تالان انت پنچو کہ پٹواری
 مال ء محکمہ فیلڈ اسٹنٹ کنت و کٹار - اسکول ماسٹر وانگ و زانگ ء
 او اسٹاک اسٹنٹ مال و دولتانی کارنڈہ انت -

بے ناکو جان ہے تحصیلدار ء بارڈ ء تو پرح نہ گشتہ -

پنچ تحصیلدار مال ء محکمہ ء اپسرمے - آسب تحصیل ء سیم ء
 مانگزارمی پنچ گیت ، ڈگار وازدارانی بزرگرائی او دبقان کارانی حساب
 کتاب ء ہم داریت - تحصیل ء تھا دگ محکمہ آئی اپسرم است
 انت پنچو کہ انسپکٹر آن اسکولز او پولیس انسپکٹر

ناکو جان ہے درستان ء یک جاہ کنگ ء رند انتظامیہ کنگ

بیت - رحمان جت کت -

ہو - یک صوبے تھا ہرجی کہ اپسرم کارنڈہ ہست انت - او بنجای کنت
 ء اپسرم کارنڈہ ہم - کہ ایشان ء یک جاہ کنگ ء رند انتظامی کل کنگ
 بیت اے چاریں صوبہ او تیوگیس ڈیہر ء حاوراں چارنت - من نوں

سر پہ بوتوں رحمان دراعنت ۔

شبابش ؛ تو بازی گشادی و دگوشی زبگی ؛

ناکوء گشت ۔ نوں باندا ماترا سیمی ۔ بہرے بارو ء گوشاں ۔ بزاں

عدالتی نظام ء بارو ء ۔

دوہی سپاہ ء ناکو چہ وت ، رحمان ء جُست کُرت ۔

پنج رحمان ۔ اے بگش ۔ زہی پولوس ء کوچک ء ہ چیزے مردم دزگیر کُرتک

ایشان ء دزگیر کنگ ء رند پولوس ء کجا برتنگ ۔

تھانہ ء ناکو جان رحمان پستو دات ۔

چریشی و پد ۔ ناکو ء جُست کُرت ۔

چریشی و پد قیدخانہ ء رحمان ء گُشت ۔

تیوگیمان ء ؟ ناکو ء جُست کُرت ۔

ہاں ۔ درستان ء رحمان ء گُشت ۔

نا ۔ گلت ناکو ء گُشت ۔ تیند ایوک ء ہا مردمان ء دیگ

بُیت کہ آوانی جرم ثابت بہیت ۔ ہا کہ جرم دارنبت آہان ء

یلہ کنگ بیت ۔

بے ناکو جان اے۔ چون معلوم بیت کہ کٹے جرم دارنت و کٹے

بے گناہ انت۔

پنج :- اے عدالت و کارنت وہے کہ عدالت و دیا مقدمہ آرگ

بیت۔ تہ گواہی گرگ بنت لہج ایشی معلوم بیت کہ کجام یکی و کارقانوہ

و غلات و بوتگ۔ نون ہر کس و کہ قانوہ و پردنگ آ بندی خاز و

روت۔

ناکو جان تہ برے ملزم او برے مجرم گشتے۔ ایشی ہے مطلب انت

ناکو ہندگا لگت :- وہے کہ پولوس ہر کسی سر و ڈو۔ بزان الزام

جنت و آٹرا عدالت و دیا کاریت آٹرا ملزم گوشگ بیٹ۔

چدورند مقدمہ روان بیت۔ گواہی دیا آرگ بیت۔ آٹرا دتی مضام

شرارگ و موکل دیگ بنت اگن جرم ثابت بیت۔ تہ آ مجرم بیت

او آٹرا جیل و ربادگ کنگ بیت۔ ہما مقدمہ کہ پولوس عدالت و بارحق

نوجہاری مقدمہ گوشگ بنت۔ چیا کہ سرگیں دار و پولوس و را فوجہار گوشگ

بوتگ۔

”عدالت ہے کار و کنت“ ناکو جان رحمان و جبت کرت۔

بک دگ کارے ہم کنت آ کجام ؟

ہنچو بزاں کہ منی و تنی جھگڑا ۽ بیت جائیداد ۽ سرعہ ۽ پدا من
 تو عدالت رواں من کشین کہ اے ڈگار منی ٹیں اد تو گئے کہ منی گنت پدا من
 تو دوئیں وتی وگیلاں گوں عدالت ۽ رواں ادوتی وتی شرباں دیا کاراں۔
 نوں عدالت پصلہ کنت کہ زمین کئی گنت ایشان ۽ دیوانی مقدمہ
 گنگ بیت۔

ناکو جان : عدالت ہے سما حلقواں بیت کہ ہمودا انتظامیہ ۽ لپسز ۽
 بنت - ہو - پنج قریب قریب ہنچوش انت ہچیکہ انتظامی کارگل ۽ باسک
 یا کارندہ یک شہری ۽ سرعہ زیادتی پکناں تہ آ انصاف ۽ واسطہ عدالتانی
 کراؤنت ہے وڑ ۽ یک شہری مردم گوں دگ مردے ۽ جوہر بکنت تہ آہم
 عدالت ۽ روت عدالت ہر جہہ ۽ اڈکنگ بوتگاں تاکہ مردمان ۽ آسرائی
 بیت تحصیل د سب ڈویژن ۽ دیوانی مقدمہ ۽ آنی خاطر ۽ سول، نج
 او پوجداری مقدمہ آنی واسطہ مجسٹریٹ نندوک انت - ماں ضلعان ہے ہر دوکین
 کاناں خاطر ۽ سول ججانی عدالت مہت انت - صوبہ آنی تھا ہے ہر دوکین
 کاناں واسطہ ہائی کورٹ او ڈیپ ۽ واسطہ سپریم کورٹ بزاں عدالت عالیہ

ست انت

من سر پہ برتوں ناکر جان

شاہاس۔ من تہی چکاس ء بانڈ ء گراں تاکہ من معلوبہی توچے زانگ

دوبہی روپج ء رحمان وت ء ہہ ناکر ہان ء چیر دیان ء گشت۔ کہ ہزیں

چکاس چتور بیت اد ارج آں ہونیں جُست کنگ بیت۔

دیگر ء ناکر جان ء ہندان ء رحمان ء پس ء راگشت مروچی درائیں پرن

ء تہی پنج منی کنگ ء نیامگ۔ جیا کہ مروچی آئی چکاس انت آں خیال ء

آرا کاگد د قلم زدرگ د چکاس ء پستو دیگی انت۔

رحمان ء پس ہم ہند گاگت آں رحمان ء توار کت تو وزیراعظم بروگ

داب ء گندگات ء۔

رحمان ہرے گپ ء لچوک ء آں گورا احتک ناکر جان ء آئی دلہری

دانگ اد گوشنگ بچار۔ تراہم مزین چکاس رو نہ گراں صرف یک جُت

ء کناں رحمان گشت۔ ناکر جان۔ سوچ کن۔ رحمان ء کنگ دب ء

داشت۔ تو اچ منی جُست کرتیگ کہ اگان من وزیراعظم بباں نہ سے

کار چتور کناں نون بگنن کہ ہے جُست ء پستو ترا است کہ نا۔

رحمان ننگ دپ ء کُرت و جیٹرک ء لگت ۔ او ناکو جان ء گشت۔
 بس ایوکا ہے تئی چکاس انت۔ نون برو گوازی کن شپ ء واب ء
 چہ سر ایشی پتو ء بدے ۔ رحمان جیٹران ء گس ء چہ در آنگ دمان
 تان گس ء واڑ ء تہا نشت ۔ پدا گلی ء در آنگ او مدان مان ء ملکانی
 نیمگشت اود ء کاپر ء سر ء نشت او آدرہیں گپان ء دل ء ادرت
 کر ناکو جان ء سے روچان تہا آٹرا گوٹنگ ات انت ۔ پدا آئی مجھے
 جتے و پاداحت آٹرا پتو دست پکتگ ات ۔ آتچان ء گس آنگ ۔ او
 سیدھا ناکو جان ء کر ء نشت ۔

ناکو دستا آئی سر ء مُشت و گشتے کہ یک برے مندوم ء راست
 کن بلے رحمان ء واسطاً جبر مشکل ات ۔ آ گوٹنگ ء لگت ، وزیراعظم ء
 گوں دراہیں کار ء اسمبلی کنت ۔ ناکو دوش بوت ویک کلدارے چہ کیگ
 درگت اے تئی انعام انت وزیراعظم گوں وقی وزیریاں ڈیہ ء چشاک
 کنت آدراہیں کار ء کنت کہ اسمبلی ء آں سر ء جتہ اکاں ہنجرہ
 جیڑتہ وت معلوم بیت کہ پہسر ء بادشاہاں چہ کرتگ ات بلے نون وزیراعظم
 ء بادشاہ ء جاہ گپتگ بلے اصل ء حکومت آ نہ کنت مہلوک ء

گین کر تگیں قومی اسمبلی ۽ باسک کنت۔

»جان رحمان ۽ گشت« پشکامی حکومت را۔ اولسی حکومت گنگ بیت۔

»چواں! دگر جبرے تہ جت نہ کرت تو؟

بس یک جبرے منی سمجھا نہ احت

آچھے۔

ہے مقننہ عدلیہ و انتظامیہ کہ بہت انت ایشاں کئے جوڑ کنت۔ رحمان جت گرت۔

پنج ایشاں ایو کا یک مردم ۽ نہ پھینت ادسی باسکاں ننگ دیک کتابے ٹانگ آڑا۔

دستور گنگ بیت۔ ایشی تہا لکھوک انت کہ اسمبلی چوں جوڑ کنگ بیت ایشی باسک

چنکس بنت۔ گین کاری چوں کنگ بیت۔ انتظامیہ ۽ اسپر چوں درجنگ بیت

دراہیں کار ہے دستور ۽ رو ۽ بنت۔

ناکو جان ہے کتاب گڑاں بازگراں بیت۔ رحمان ۽ گشت

نایچ۔ پنج گراں نہ انت۔ سہریں کہ مزن بے گڑاں ترا ہے دستور دانگ کیت

رحمان گشت۔ من الم ۽ ایشا واناں۔ اد وزیر اعظم جوڑباں۔ پرا آن وئی بستگ

زرت دوہمی بان ۽ شت اد دانگ ۽ رگت۔

بہاری مطبوعات

قیمت	مصنف کا نام	نام کتاب	نمبر شمار
۱۵ / ۰۰	میر مسٹھا خان مری	درگمال و اقبال	۱
۵ / ۰۰	عنوش بخش صاحب	علامہ محمد اقبال	۲
۶ / ۰۰	عزیز محمد بگٹی	بلوچی اردو بول چال	۳
۳ / ۰۰	عزیز محمد بگٹی	پاکستان و جہد	۴
۲ / ۰۰	مولوی خیر محمد ندوی	بلوچی ادلی کتاب	۵
۲ / ۵۰	مولوی خیر محمد ندوی	کچھول	۶
۱۵ / ۰۰	عنوش بخش صاحب	صدف صدرنگ	۸
۳ / ۰۰	میر گلزار خان مری	شپ و نذرہ	۹
۴ / ۰۰	میر گلزار خان مری	سائنس و زانت	۱۰
۴ / ۰۰	میر محمد خان مری	پاکین نبی و زندگی	۱۱
۲ / ۰۰	حاجی عبدالقیوم بلوچ	رسول و پھکیں زندگی	۱۲
۱۲ / ۰۰	میر مسٹھا خان مری	بلوچی اردو لغات	۱۳
۳ / ۰۰	میر صورت خان مری	اردو بلوچی	۱۴
۵ / ۰۰	عظا شاد - عین سلام بشیر احمد بلوچ	دین شپ چراگ	۱۵ ۱۶
۴ / ۰۰	محمد بیگ بلوچ	نیلیں زر	۱۷
۲ / ۰۰	الفت نسیم	کسب و ازم	۱۸
۲ / ۰۰	میر صورت خان مری	عشقی قصہ	۱۹

بلوچے اکیڈمی کوٹہ